

Poetologické súradnice literárnych fikcií filozofov a filozofiek

MARCEL FORGÁČ – MILAN KENDRA

Toto číslo časopisu WORLD LITERATURE STUDIES reflektuje spektrum podnetov a dôsledkov, ktoré vyplývajú z dynamického vzťahu dvoch komunikačných systémov – literárneho a filozofického. Jednotlivé štúdiá rozvíjajú postupy, ktoré zohľadňujú špecifiká písania filozofov a filozofiek a umiestňujú ich autorské stratégie a textotvorné postupy do centra pozornosti literárnovedných metodológií. Venujú sa predovšetkým tvorbe predstaviteľov francúzskej osvietenkej filozofie, Miguela de Unamuna, Leva Šestova, Mauricea Blanchota, Mary Wollstonecraft, Ayn Rand, Qian Zhongshu a Václava Havla. Perspektívy individuálne realizovaných výskumov a interpretačné vyústenia sú síce rozmanité, no spoločne reprezentujú snahu odpovedať na otázky o schopnosti vybraných textových útvarov niesť príznaky filozofického diskurzu a zároveň nadobúdať, resp. potvrdzovať funkčnú estetickú štruktúru. Ako sa však ukazuje, problém je možné i preformulovať – ide totiž aj o schopnosť textových útvarov niesť klasifikačné znaky estetickej štruktúry a zároveň funkčne nadobúdať, resp. potvrdzovať ambície, ktorými sa prezentuje filozofický diskurz.

Vladimír Papoušek problematizuje využitie figuratívnej reči v diskurzoch filozofie, literatúry a literárnej vedy a upozorňuje, že umiestňovanie textov do týchto rámcov je záležitosťou procesuálnou, závislou od dejinných okolností ich čítania. Analýza podôb a funkcií figuratívneho jazyka je aj súčasťou výskumu Yu (Heidi) Huang a Lubice Kbovej. V štúdiu Jakuba Česku sú literárne znaky analyzované z hľadiska princípu literárnej presvedčivosti apelatívnych textov.

Josef Fulka identifikoval v tvorbe francúzskych osvietenecov príznak lomeného pohľadu, pričom ukázal, že fikcia je inštrumentom, ktorý jednotliví filozofi, pevne uzatvorení vo svojich predsudkoch, využili na predstieranie nezaujatosti a nevinosti pohľadu. Z ďalších ponúknutých argumentácií (Milan Kendra, Marcel Forgáč, Irena Dulebová a Maxim Duleba, Juraj Malíček) zasa vyplýva, že analyzované diela využívajú filozofický kontext ako jeden z významotvorných princíпов. Estetické koncipovanie je v týchto prípadoch postupom, ktorý navrhuje priestor na uvoľnenie filozofických téz z referenčno-kognitívneho rámca a ich preverenie či valorizáciu ikonicko-zážitkovým spracovaním.

Odbornej verejnosti predkladáme výskum poetologických komponentov fikcií filozofov a filozofiek, resp. analýzu diel z oblasti filozofie, ktoré majú potenciál nadobudnúť status literárnych fikcií.